

2019 års aktualisering av fritidsnämndens kapacitetsutredning

11 februari – 14 maj 2019

Reviderad efter återremiss 24 maj 2019

Redovisning

Anders Mebius, kultur- och fritidsdirektör

Cortina Lange, enhetschef kultur- och fritidsenheten

INNEHÅLL

INLEDNING.....	3
SAMMANFATTNING.....	5
I. NACKABORNA	6
I.1. Barn och unga 7–20 år och personer med funktionsnedsättning	6
Högstadiungdomar	6
I.2. Övriga Nackabor	7
Elitlag.....	7
Personer, 65 år och äldre.....	7
Seniorverksamhet från 21 år	7
Privatpersoner	7
I.3. Dialog med föreningar	7
I.4. Trender och omvärldsbevakning.....	8
2. UPPDRAG OCH ORGANISATION FÖR 2019 ÅRS AKTUALISERING AV KAPACITETSUTREDNING.....	9
2.1 Funktioner i uppdraget.....	9
2.2 Principer för aktualisering av kapacitetsutredning	9
3. KARTLAGDA IDROTTSANLÄGGNINGAR.....	10
A. Politiskt beslutade idrottsanläggningar	10
B. Planerade idrottsanläggningar.....	10
C. Möjliga idrottsanläggningar	11
D. Tänkbara ytor för idrott.....	11
3.1. Ersättnings respektive kapacitetshöjande anläggningar	11
4. BEFOLKNINGSPROGNOS OCH PLATSER FÖR IDROTTSANLÄGGNINGAR.....	12
4.1. Befolkningsprognos ålder 7–20 år.....	12
4.2. Platser för identifierade idrottsanläggningar.....	12
4.3. Idrottsanläggningar i förhållande till befolkningsprognos	12
5. EKONOMI OCH LÅNGTIDSPROGNOS.....	13
5.1. Kostnader per typ av idrottsanläggning.....	13
5.2. Ekonomiska förutsättningar för kommunen och fritidsnämnden.....	13
5.3. Total ekonomi för fritidsnämnden	14
5.4. Andra faktorer som påverkar kostnader för idrottsanläggningar	15
Restvärden.....	15
6. JÄMFÖRELSE MED ANDRA KOMMUNER	16

7. POLITISKA STYRDOKUMENT	17
7.1. Mål och budget 2019–2021	17
7.2. Hållbar framtid i Nacka – Översiktsplan för Nacka kommun	17
7.3. Fritidsstrategi	18
7.4. Fritidsnämndens Kapacitetsrapport 2016, Närhetsprincipen	19

INLEDNING

År 2016 antog fritidsnämnden ”Kapacitetsutredning Fritid - behov av ytor och anläggningar för idrott och fritid 2017–2030”. Utredningen omfattar fritidsnämndens alla ansvarsområden.

Kommunfullmäktige har i Mål och budget 2019–2021 gett fritidsnämnden ett särskilt uppdrag att ”aktualisera den så kallade kapacitetsutredningen för tillskapande av nya idrottsanläggningar och i samband med detta också redovisa hur planeringen för ersättningsanläggningar ser ut.”

Målsättningen är att få till stånd fler idrottsanläggningar i hela Nacka kommun. Planeringen för fler anläggningar pågår i alla kommundelar. Några av anläggningarna kommer att ersätta befintliga, andra kommer att ge ökad kapacitet och därmed ett ökat utbud. De kommande anläggningarna kommer dels att byggas i kommunens regi och dels genom privata initiativ, något kommunen uppmuntrar och stödjer.

Några av utgångspunkterna i redovisningen av 2019 års aktualisering av kapacitetsutredningen är:

- Nackabor med fokus på barn och unga
- tidigare politiskt fattade beslut
- geografiska och ekonomiska förutsättningar
- jämförelser med andra kommuner

Denna redovisning har begränsat sig till att belysa fritidsnämndens ansvar för idrottsanläggningar, specifikt sporthallar, ishallar, simhallar och bollplaner. Framtagna beräkningar bygger på schabloner och nyckeltal oavsett om det gäller befolkning, kostnader eller antal barn i kommunens idrottsanläggningar. En annan förutsättning för gjorda beräkningar är att anläggningarna är bokningsbara i olika omfattning.

Kapacitet redovisas i olika sammanhang med hjälp av olika typer av nyckeltal (antal anläggningstyper/kommuninvånare; antal brukare/anläggning; antal i målgruppsålder/anläggningstyp och så vidare) eftersom det saknas vedertagna modeller för detta. I fritidsnämndens Kapacitetsutredning 2016 (FRN 2016/102) utgick nyckeltalen om kapacitet utifrån allmänhetens och föreningslivets beskrivning av en brist på anläggningar.

I denna redovisning har den bilden kompletterats med nyckeltal om dagens kapacitet för olika anläggningstyper och hittills politiskt fattade beslut om vilka fritidsnämndens prioriterade målgrupper är:

- Kapacitet idag per anläggningstyp i förhållande till antal barn i åldern 7–20 år
- Kapacitet efter att redan beslutade och planerade tillkommande anläggningar är färdiga i förhållande till prognosticerat antal barn i åldern 7-20 år 2035
- Kapacitet efter att redan beslutade, planerade och möjliga tillkommande anläggningar är färdiga i förhållande till prognosticerat antal barn i åldern 7-20 år 2035
- Skillnaden i jämförelse med nuvarande kapacitet och beräknad framtida kapacitet efter att de redan nu beslutade och planerade anläggningarna är färdigställda
- Skillnaden i jämförelse med nuvarande kapacitet och beräknad framtida kapacitet efter att de redan nu beslutade, planerade och möjliga anläggningarna är färdigställda

I bilagda kartor finns även ett antal tänkbara platser för idrott utmärkta. Vartefter dessa tänkbara nya platser är utredda, beslutade och avstämde mot årlig uppdaterad befolkningsprognos kommer nya nyckeltal att presenteras.

I fritidsnämndens Kapacitetsutredning 2016 (FRN 2016/102) beskrivs avstånd till anläggningar och närhetsprinciper. Se kapitel 7.4. sid 19. I denna redovisning presenteras alla anläggningstyper per kommunal för att i möjligaste mån harmoniera med formulerade närhetsprinciper.

I Nacka finns en generell överenskommelse om att jämföra kommunens olika verksamheter med Danderyd, Sollentuna, Solna, Tyresö och Täby. I denna redovisning har även Huddinge kommun adderats eftersom deras befolkningssammansättning liknar Nackas. Även Stockholm har tagits med bland jämförelsekommunerna mot bakgrund av att Nacka bygger stad.

SAMMANFATTNING

Inom ramen för detta uppdrag har 45 ersättnings- respektive kapacitetshöjande anläggningar identifierats.

Utöver dessa 45 kartlagda nya idrottsanläggningar finns inom kommunen ett stort antal bollplaner på parkmark som kan utvecklas till att bli delvis bokningsbara. Så snart pågående arbete med att undersöka vilka av dessa som är lämpliga att utveckla och hur kommer förslag till beslut att läggas fram i berörda nämnder.

Dessutom har ett antal ytor som är teoretiskt tänkbara områden för bollplaner identifierats. För dessa ytor kvarstår flera specifika frågor att utreda såsom förutsättningar för arrende, användning av mark inom naturreservat och behov av ändringar i befintliga detaljplaner samt avvägning av annan prioriterad markanvändning.

Samtliga ytor finns markerade på bilagda kartor.

För de 45 kartlagda nya idrottsanläggningarna:

- är 10 stycken politiskt beslutade i kommunfullmäktiges Mål och budget
- är 19 stycken planerade och under utredning
- är 16 stycken möjliga anläggningar att genomföra
- uppgår den totala investeringen till cirka 1,7 miljarder kronor
- uppgår kapitaltjänstkostnaden till cirka 72 miljoner kronor per år
- bidrar 31 stycken till en kapacitetsökning

Redovisningen visar att:

- antalet barn och unga ökar från 19 734 till 28 172 (2018–2035) i den aktuella befolkningsprognosen
- i relation till Nackas jämförelsekommuner år 2018 (inklusive Stockholm och Huddinge) ligger Nacka på sjätte plats vad gäller antalet invånare (7–20 år) per sporthall och på tredje plats vad gäller antal invånare (7–20 år) per ishall
- kommunens årliga ekonomiska långtidsprognos bygger på faktorer såsom befolkningsprognos, skatte- och statsbidragsprognos, exploateringsprognos, planerade investeringar och kapacitetsbehov
- hittills fastlagda politiska investeringsbeslut i kommunfullmäktige uppgår till 144,7 miljoner kronor

Bilagor till redovisningen ger aktuella faktauppgifter som kan uppdateras.

I. NACKABORNA

I Nacka kommun finns totalt 49 idrotter, 148 föreningar och 50 047 idrottsaktiva (ej unika, vilket innebär att samma person kan ingå i flera aktiviteter) enligt statistik från Stockholms Idrottsförbund och SISU Idrottsutbildarna i Stockholm.

I.1. Barn och unga 7–20 år och personer med funktionsnedsättning

Fritidsnämndens prioriterade målgrupper är barn och unga i åldern 7–20 år och personer med funktionsnedsättning i alla åldrar. Detta gäller den föreningsdrivna verksamheten avseende bidrag och fördelning av tider i kommunens anläggningar.

Registerdata visar att högst andel föreningsaktiva finns i åldern 7–12 år. Det finns dock inga riktade undersökningar om hur denna åldersgrupp upplever fritidsutbudet.

De fem största idrotterna vad gäller antal utövare i kommunen, baserat på lokalt aktivitetsstöd (LOK) för åldrarna 7–20 är:

1. fotboll (6 085)
2. tennis (1 371)
3. gymnastik (1 320)
4. innebandy (1 148)
5. ishockey (1 124)

För övriga idrotter, se bilaga 1. Registerdata från lokalt aktivitetsstöd LOK 2018

Högstadiungdomar

Nacka kommun har tillsammans med forsknings- och utvärderingsprojektet ”Ung livsstil” följt upp högstadiungdomars fritidsvanor sedan 1998. Den senaste undersökningen från 2016–2017 visar att:

- 94 procent av nackaungdomarna tycker att de har det bra eller ganska bra på sin fritid
- 54 procent är med i en idrottsförening
- fotboll är den största ungdomsidrotten både för tjejer och killar

Detta vill ungdomarna att kommunen ska satsa på i framtiden fördelat på flickor och pojkar:

VILKA IDROTTS- OCH FRITIDSANLÄGGNINGAR TYCKER DU NACKA KOMMUN SKA SATSA PÅ DE NÄRMASTE FEM ÅREN?

Högstadiet Nacka 2016. Andelar %. Eleverna har kunnat kryssa högst 4 alternativ.

Killar	Tjejer		
Fotbollsplaner	26	Simhall med äventyrsbad	33
Gym (inomhus)	26	Gym (inomhus)	27
Simhall med äventyrsbad	26	Simhallar med relax	22
Sporthallar för bollsporter (basket, handboll, innebandy)	25	Trampolinpark	18
E-sport-hall/LAN/Gaming-lokal	24	Ridanläggning/stall	18
Parkour	16	Sporthall för gymnastik	17
Trampolinpark inomhus	12	Fotbollsplaner	14
Rackethallar (badminton, pingis, squash, paddel, tennis)	12	Lokaler för gruppträning (aerobics, dans, spinning, gympa)	13

Källa: Ung Livsstil, läs mer: www.nacka.se/unglivsstil

Sammantaget visar detta att simhall med relax och äventyrsbad är det flickor och pojkar efterfrågar mest på högstadiet, 81 procent. Därefter kommer inomhusgym med 53 procent. 42 procent sporthallar, 40 procent fotbollsplaner.

I.2. Övriga Nackabor

Elitlag

I Nacka kommun finns idag fem elitlag på seniornivå (2 damlag i handboll, 1 damlag i innebandy, 1 herrlag i futsal och 1 damlag i cheerleading). Några av dessa lag använder, med dispens, Nacka bollhall som matcharena. Andra lag såsom cheerleadingen får till exempel ha sina tävlingar och arrangemang på annan ort. Gemensamt för föreningar med verksamhet på denna nivå är behovet av en anläggning med många publikplatser, anpassningar för till exempel TV-livesändningar från matcherna och andra krav från respektive specialidrottsförbund. Ju fler elitlag på seniornivå desto större påverkan på tillgången på halltider för andra målgrupper.

Personer, 65 år och äldre

Av gruppen seniorer över 65 år, idag cirka 16 200 personer, är det cirka 14 200 som inte har kontakt med äldreomsorgen och inte heller vill identifiera sig med äldreomsorgen. Seniorerna önskar komma in i kommunens idrottsanläggningar och gymnastiksalar på dagtid istället för att som idag, enligt fritidsnämndens fördelningsprinciper, vara hänvisade till tider efter klockan 21.00.

Källa: Äldreenhetens projektrapport: "Åldersvänlig kommun – seniorers möjligheter att delta i sociala aktiviteter".

Seniorverksamhet från 21 år

Föreningsverksamhet för personer från 21 år tilldelas tider i kommunens anläggningar efter klockan 21.00.

Privatpersoner

Kamratgäng efterfrågar tillgång till gymnastiksalar för motion.

Se vidare fördelningsprinciper: http://infobank.nacka.se/handlingar/fritidsnamnden/2016/2016-09-29/07_fordelningsprinciper/07_b_bilaga_riktlinjer_nya_fordelningsprinciper.pdf

I.3. Dialog med föreningar

Föreningarna har olika ingångar till dialog med kommunen i frågor som rör idrottsanläggningar:

- **Inför uppförande av nya anläggningar**
Som exempel kan nämnas föreningsdialogen angående Nacka sportcentrum/Järlahöjden, se nedan.
- **Anpassningar i befintliga anläggningar**
Anledningarna till Anpassningar kan vara många till exempel för att uppnå ökad tillgänglighet för till exempel funktionsnedsatta, nya krav från Riksidrottsförbundet, att ett idrottsförbund ändrar spelformerna inom den specifika idrotten, tekniska förbättringar, större arrangemang såsom Svenska Mästerskap som kräver specialanpassning med mera.

- **Anläggningsanvändning**

Vid anläggningsråden ges föreningarna möjlighet att lämna synpunkter inför fördelningen av tider i anläggningen och att samordna sig med övriga föreningar och idrottsdriften.

Föreningsdialoger angående Nacka sportcentrum/Järlahöjden

I och med att Nacka bygger stad kommer flertalet idrottsanläggningar på Järlahöjden att behöva ersättas med nya anläggningar på Järlahöjden. Inför planläggningen har kommunen under hösten 2018 och i januari 2019 genomfört två informationsmöten och sex dialogmöten med de idrottsföreningar som har verksamhet på Järlahöjden. Idrotternas samlade önskemål är:

- ett samlat sportcentrum som utformas utifrån flera idrotters behov, där de olika verksamheterna kan berika varandra (samordning, effektivitet, synergier)
- flexibla anläggningar som ger förutsättningar till ett effektivt nyttjande
- att det finns funktioner som bland annat gym, förråd, möteslokaler, kanslilokaler och arbetsplatser som föreningarna kan samnyttja
- att det finns ytor för uppvärmning och samling före och efter aktiviteter för att öka kapaciteten i anläggningen
- att föreningarna ges möjlighet till delaktighet under hela byggprocessen för att kunna bidra med erfarenheter, kunskap och förslag på lösningar, för att få optimala och resurseffektiva anläggningar
- ett huvudcentrum för publika arrangemang anpassat till matcher på elitnivå

Se vidare idrottsspecifika synpunkter: Dnr FRN 2017/7–8 Dialog om idrottsanläggningar på Järlahöjden.

I.4. Trender och omvärldsbevakning

Utifrån det senaste årets omvärldsbevakning inom idrottsområdet kan följande trender urskiljas:

- futsal (inomhusfotboll) – futsal är en av de snabbast växande inomhusidrotterna. När Stockholms fotbollsförbund startade seriespel i futsal, var Nacka den kommunen som hade flest antal anmälda lag
- volleyboll – volleyboll växer både som föreningsidrott och spontanidrott
- padel (racketsport) – kommunen får många förslag på att anlägga padelbanor utomhus för spontanspel, både från medborgare och föreningar. Det finns både föreningsdrivna och kommersiellt drivna padelanläggningar i kommunen
- egenorganiserad motionsidrott – främst inom cykling, längdskidåkning och utegym
- gymnastik liksom konståkning är växande idrotter

2. UPPDRAG OCH ORGANISATION FÖR 2019 ÅRS AKTUALISERING AV KAPACITETSUTREDNING

Kultur- och fritidsdirektör Anders Mebius blev utsedd av stadsdirektör Lena Dahlstedt att som uppdragsansvarig leda arbetet med aktualisering av fritidsnämndens kapacitetsutredning.

I uppdraget ingick att ta fram en struktur för en kapacitetsutredning som kan uppdateras varje år med utgångspunkt från ekonomiska och territoriella förutsättningar samt organisatorisk struktur för samverkan inom kommunen.

2.1 Funktioner i uppdraget

Uppdragsgivare:	Lena Dahlstedt stadsdirektör
Uppdragsansvarig:	Anders Mebius kultur- och fritidsdirektör
Styrgrupp:	Susanne Nord utbildningsdirektör, Eva Olin ekonomidirektör, Mats Boman trafik- och fastighetsdirektör, Gunilla Glantz stadsbyggnadsdirektör, Anders Mebius kultur- och fritidsdirektör
Projektansvarig:	Cortina Lange enhetschef kultur- och fritidsenheten
Stadsledningskontorets resurs:	Henrik Samuelberg förnyelseenheten
Projektledningsgrupp:	Cortina Lange kultur- och fritidsenheten, Lotta Lundeberg kommunikationsenheten, Joanna Ohlsson controllerenheten, Henrik Samuelberg förnyelseenheten
Projektgrupp:	Medarbetare från kultur- och fritidsenheten, controllerenheten, enheten för bygg och anläggning, enheten för fastighetsförvaltning, exploateringsenheten, Valfärd skola, enheten för strategisk stadsutveckling, enheten för drift – offentlig utemiljö

2.2 Principer för aktualisering av kapacitetsutredning

- fokus på anläggningar för barn och ungdomar
- vad vill framtida ungdomar göra på sin fritid? Omvärldspaning
- tidigare fattade beslut gäller
- utgå från givna ekonomiska och territoriella förutsättningar
- ersättningsanläggningar ska uppföras under utbyggnadsfas
- att underlätta för entreprenörer i kontakten med kommunen
- politisk vilja att fler privata aktörer driver fastigheter och verksamheter inom fritidsområdet (mål bilden är att 75 procent drivs av privata aktörer och 25 procent drivs av Nacka kommun)
- jämföra med Nackas jämförelsekommuner

Principerna baseras på Nacka kommuns styrmodell och de fyra styrprinciperna:

- delegera ansvar och befogenheter
- skilja mellan finansiering och produktion
- konkurrens genom kundval och upphandling
- konkurrensneutralitet

3. KARTLAGDA IDROTTSANLÄGGNINGAR

Inom ramen för detta uppdrag har totalt 45 potentiella nya idrottsanläggningar kartlagts. Dessa har grupperats i följande tre kategorier:

- A. politiskt beslutade – beslut som är tagna i kommunfullmäktige och kommunstyrelse
- B. planerade – pågående projekt i detaljplan, planprogram och förhandlingar med externa fastighetsägare
- C. möjliga – utvecklingsplaner i förhållande till befolkningsprognos, diskussioner med externa fastighetsägare och bollplaner under utveckling

Vidare har ett antal tänkbara platser redovisats:

- D. tänkbara - ytor för idrott som identifierats som teoretiskt möjliga men som kräver ytterligare utredning

Utöver dessa kategorier kan ytterligare ett antal ytor bli aktuella, inte minst sådana som kan tillskapas på privat mark. Det kan vara ytor som väcks genom ett privat initiativ eller som kommunen identifierat. Dessa kräver särskilda förhandlingar, avtal och finansieringslösningar. Ett exempel på sådana ytor är idrottsanläggningar på tak, där tredimensionell fastighetsbildning skulle kunna användas som en lösning. I stadsbyggnadsprojekt som ligger inom ett område där en idrottsyta skulle behöva tillskapas kan i ett tidigt skede möjligheten att utnyttja takytor för idrott utredas översiktligt. Ytterligare möjligheter till ytor för idrott kan finnas inom exempelvis Erstavik. Innan ytor specificeras behöver en dialog föras med markägaren för att känna av intresset. Det kan finnas ytterligare möjligheter inom kommunens naturreservat, under förutsättning att en föreslagen yta inte strider mot det specifika reservatets syfte.

Bilaga 2. Kartlagda idrottsanläggningar 190527

A. Politiskt beslutade idrottsanläggningar

- tre investeringsbeslut av kommunfullmäktige i Mål och budget (Boo gård, Sigfridsborg och Stavsborg)
- tre beslut om projekteringsmedel av kommunfullmäktige i Mål och budget (Myrsjö simhall, multihall i Fisksätra och Velamsund ridanläggning)
- ett investeringsbeslut av kommunfullmäktige i Mål och Budget (Näckenbadets ersättningsbassäng samt projekteringsmedel för ny simhall)
- tre beslut som enskilda projekt av kommunfullmäktige i Mål och Budget (11-spelsplaner i Porsmossen samt omläggning till konstgräs på Skuru IP och Fisksätra IP)

B. Planerade idrottsanläggningar

Med en ”planerad yta” menas en yta för idrott där planering för en sådan pågår.

- en startpromemoria (Myrsjö sportcentrum)
- nio ingår i inriktningsbeslut av kommunfullmäktige gällande förslag till stadsbyggnadsstruktur för genomförande och utbyggnad av Järlahöjden
- sex ingår i olika plan- eller detaljplaneprogram (Sickla Plania, Henriksdal och Bergs gård)

- tre externa fastighetsägare (Kvarnholmen och Svindersvik samt en 5-spelsplan på Kvarnholmen)

C. Möjliga idrottsanläggningar

Med en ”möjlig yta” menas en yta för idrott som utretts som möjlig.

- ett detaljprogram under framtagande (Södra Dalkarlsvägen)
- ett projekt i samarbete med en extern fastighetsägare (Jarlaberg)
- två som del i skolutvecklingsprojekt (Ektorp, Sågtorp)
- en del i förhandling med Stockholm stad (Hellasgården)
- elva bollplaner är under utveckling

D. Tänkbara ytor för idrott

Med ”tänkbar plats” menas en yta för idrott som identifierats som teoretiskt möjlig men som kräver ytterligare utredning samt avvägning mot annan prioriterad befintlig eller kommande markanvändning.

- bollplaner på parkmark
- arrendemark
- mark inom naturreservat
- mark som kräver detaljplaneändring

3.1. Ersättnings respektive kapacitetshöjande anläggningar

Av 45 identifierade anläggningar:

- bidrar 31 stycken till kapacitetsökningar
- ersätter 14 stycken befintliga anläggningar som planeras att rivas

4. BEFOLKNINGSPROGNOS OCH PLATSER FÖR IDROTTSANLÄGGNINGAR

4.1. Befolkningsprognos ålder 7–20 år

En befolkningsprognos på kommundelsnivå tas fram årligen. Prognosen tar hänsyn till det framtida bostadsbyggandet. Tabellen nedan visar befolkningsutvecklingen i åldern 7–20 år för respektive kommundel under perioden 2018–2035.

Kommundel	Antal 7–20 år 2018	Antal 7–20 år 2025	Antal 7–20 år 2030	Antal 7–20 år 2035
Hela kommunen	19 734	23 315	25 674	28 172
Sicklaön	5 935	8 255	10 093	11 580
Saltsjö-Boo	7 360	8 071	8 336	8 837
Fisksätra-Saltsjöbaden	3 647	3 887	4 043	4 376
Älta	2 792	3 102	3 201	3 380

Bilaga 3. Befolkningsprognos 2018–2035 områdesvis för hela kommunen

4.2. Platser för identifierade idrottsanläggningar

På bilagda kartor finns de 45 identifierade nya idrottsanläggningarna och befintliga anläggningar markerade för respektive anläggningstyp per kommundel. Dessutom finns på kartbladen tänkbara ytor markerade som är teoretiskt möjliga men som kräver ytterligare utredning.

Bilaga 4–7. Platser för identifierade idrottsanläggningar 190527

4.3. Idrottsanläggningar i förhållande till befolkningsprognos

Dagens nyckeltal per anläggningstyp och kommundel, har använts för att beräkna kapacitet i förhållande till uppskattad befolkningstillväxt för målgruppen 7 – 20 år. De 45 identifierade idrottsanläggningarna presenteras per kommundel. Till befintliga anläggningar adderas i ett första steg de beslutade och planerade anläggningar som finns inom respektive anläggningstyp. I ett andra steg adderas även de anläggningar som identifierats som möjliga. Vartefter tänkbara nya platser har utretts och beslutats kommer tabellerna att revideras.

Bilaga 8–13. Typ av idrottsanläggning per kommundel i förhållande till befolkningsprognos 190510

5. EKONOMI OCH LÅNGTIDSPROGNOS

När en ny anläggning står klar genereras hyres- och driftskostnader för fritidsnämnden. Under 2019 består cirka 70 procent av fritidsnämndens budget av hyres- och driftskostnader. Enheten för fastighetsförvaltning, som interndeberar fritidsnämnden för hyreskostnader, har under 2019 fått i uppdrag att se över kommunens hyresmodell. Resultatet av denna utredning kan komma att påverka fritidsnämndens framtida hyreskostnader.

Bilaga 14 Fritidsnämndens finansiering av befintliga anläggningar 2019

5.1. Kostnader per typ av idrottsanläggning

För att kunna göra kostnadsuppskattningar för framtida idrottsanläggningar har ett schablonbelopp för respektive anläggningstyp tagits fram. Respektive anläggningstyps kostnader bygger på att anläggningen är en ”typanläggning” utifrån respektive idrottsförbunds standard.

Tabellen nedan visar respektive anläggningstyps uppskattade investeringskostnader samt den schabloniserade årliga totalkostnaden som innefattar:

- fastighetsdrift
- verksamhetsdrift
- kapitaltjänstkostnader (avskrivnings- och räntekostnader)

Anläggningstyp	Investering	Total årlig kostnad
Sporthall	50 000 000	3 977 000
Simhall	200 000 000	15 400 000
Ishall	100 000 000	7 700 000
11 spelsplan inkl. omklädningsrum	15 000 000	2 140 000
11 spelsplan exkl. omklädningsrum	10 000 000	1 480 000
Ridhus	10 000 000	1 300 000
7 spelsplan inkl. omklädningsrum	9 000 000	1 005 000
7 spelsplan exkl. omklädningsrum	5 000 000	780 000

Bilaga 15: Schablonberäkning per anläggningstyp och årlig kostnad fördelad på fastighetsdrift, verksamhetsdrift och kapitaltjänstkostnader

5.2. Ekonomiska förutsättningar för kommunen och fritidsnämnden

Kommunen tar årligen fram en ekonomisk långtidsprognos som ger en bild över kommunens långsiktiga ekonomiska förutsättningar utifrån de parametrar som är kända i dagsläget.

Långtidsprognosen tar bland annat hänsyn till:

- befolkningsprognos
- skatte- och statsbidragsprognos
- exploateringsprognos
- planerade investeringar
- kapacitetsbehov

Den senaste långtidsprognosen togs fram under 2018 och avser perioden 2018–2035. Tabellen nedan visar kommunens totala nettodriftskostnader enligt långtidsprognosen fram till år 2035.

Under 2019 är fritidsnämndens totala budgeterade nettodriftskostnader 167 miljoner kronor, vilket motsvarar 3,1 procent av kommunens totala nettodriftskostnader på 5,5 miljarder kronor.

Om fritidsnämndens andel av kommunens totala nettodriftskostnader ska vara 3,1 procent har fritidsnämnden, enligt förutsättningar i långtidsprognosen, nedan kostnadsutrymme fram till år 2035:

Långtidsprognos och fritidsnämndens utrymme, miljoner kronor	2019	2021	2023	2025	2027	2029	2031	2033	2035
Kommunens totala nettodriftskostnader enligt långtidsprognos	5 462	5 667	6 156	6 683	7 294	7 994	8 392	8 753	8 845
Fritidsnämndens utrymme för 3,1%	167	173	188	204	223	244	257	268	270

5.3. Total ekonomi för fritidsnämnden

Fritidsnämndens kostnader står i relation till de nya idrottsanläggningar som byggs. En beräkning har gjorts över hur de 45 identifierade idrottsanläggningarna kommer att påverka nämndens kostnader. De belopp som har använts i beräkningarna är de schablonbelopp per anläggningstyp som är redovisade i bilaga 16 ”Schablonberäkning per anläggningstyp”. Beräkningen tar inte hänsyn till rivnings- och saneringskostnader och tar inte heller hänsyn till eventuella kostnadspåverkande faktorer för varje unik anläggning som exempelvis:

- gestaltning
- innehåll utöver standard
- markförutsättningar
- infrastruktur
- samlokalisering av olika verksamheter
- publikantal
- inredning och utrustning
- sponsring

Syftet med beräkningen är inte att nå en ekonomisk exakthet utan har istället för avsikt att fånga upp de övergripande ekonomiska effekterna av tillförandet av nya anläggningar.

Om samtliga 45 identifierade idrottsanläggningar uppförs beräknas:

- investeringar för anläggningarna uppgå till cirka 1,7 miljarder
- kapitaltjänstkostnaderna årligen uppgå till cirka 72 miljoner
- verksamhetsdriften årligen uppgå till cirka 13 miljoner
- fastighetsdriften årligen uppgå till cirka 34 miljoner

Tabellen nedan visar kommunens totala uppskattade nettodriftskostnader fram till år 2035, enligt långtidsprognosen 2018. Tabellen visar också hur stort fritidsnämndens utrymme är för 3,1 procent, vilket är fritidsnämndens andel av kommunens total under 2019.

Enligt långtidsprognos tom 2035, kr	2025	2030	2035
Summa nettodriftskostnader för kommunen totalt	6 682 000 000	8 222 000 000	8 845 000 000
Fritidsnämndens utrymme för 3,1%	204 000 000	251 000 000	270 000 000
	3,1%	3,1%	3,1%

Det två tabellerna nedan visar hur fritidsnämndens kostnader skulle påverkas vid tillförandet av nya anläggningar. Utöver de tillkommande hyres- och driftskostnaderna för nya anläggningar är hänsyn även tagen till volymrelaterade kostnadsökningar inom fritidsnämndens ansvarsområde. Hänsyn är också tagen till en minskning av hyres- och driftskostnader för de anläggningar som planeras att rivas.

Bilaga 16. Kostnadsberäkning fritidsnämnden fram till år 2035

Om de idrottsanläggningar som är identifierade som *beslutade* eller *planerade*, (se bilaga 2 Kartlagda nya idrottsanläggningar) byggs så skulle fritidsnämndens kostnader överstiga 3,1 procent med 28,7 miljoner kronor under 2025. Under 2030 och 2035 skulle fritidsnämndens kostnader motsvara 3,0 procent respektive 2,8 procent.

kr	2025	2030	2035
Fritidsnämndens kostnader inkl. beslutade/planerade anläggningar	232 682 000	246 736 000	251 197 000
Fritidsnämndens utrymme för 3,1% av kommunens totala nettodriftskostnader	204 000 000	251 000 000	270 000 000
Differens mot utrymme på 3,1%	-28 682 000	4 264 000	18 803 000
Andel av kommunens totala nettodriftskostnader	3,5%	3,0%	2,8%

Om de idrottsanläggningar som är kartlagda som *beslutade*, *planerade* och *möjliga* byggs skulle fritidsnämndens kostnader överstiga 3,1 procent med 45 miljoner kronor under 2025 samt med 13,7 miljoner kronor under 2030. Under 2035 skulle fritidsnämndens kostnader motsvara 3 procent.

kr	2025	2030	2035
Fritidsnämndens kostnader inkl. beslutade/planerade/möjliga anläggningar	249 047 000	264 661 000	269 122 000
Fritidsnämndens utrymme för 3,1% av kommunens totala nettodriftskostnader	204 000 000	251 000 000	270 000 000
Differens mot utrymme på 3,1%	-45 047 000	-13 661 000	878 000
Andel av kommunens totala nettodriftskostnader	3,7%	3,2%	3,0%

5.4. Andra faktorer som påverkar kostnader för idrottsanläggningar

Det är viktigt att tabellerna ovan läses med förförståelsen att beräkningarna utgår från ett schablonbelopp per anläggningstyp och ger således inte en exakt bild över framtida kostnader. Vid tillförandet av nya anläggningar kan kostnaderna påverkas av vilken aktör som står för:

- investeringar
- ägarskap
- fastighetsförvaltning
- fastighetsdrift
- verksamhetsdrift

Restvärden

Restvärde är det ekonomiska värde som finns kvar av en investering vid en given tidpunkt. Vid rivning ska det kvarvarande värdet av ursprungsinvesteringen kostnadsföras.

- Av de anläggningar som planeras rivas måste hänsyn tas till respektive anläggnings restvärde.

Bilaga 17. Restvärden för anläggningar som planeras att rivas.

6. JÄMFÖRELSE MED ANDRA KOMMUNER

Beräkningen av jämförelsetalen mellan de nio utvalda jämförelsekommunerna är baserad på antal invånare i målgruppen 7–20 år. Detta antal har sedan delats med antalet anläggningar som finns i respektive kommun. Ju lägre siffra desto större möjlighet för ungdomar att få tillgång till träningstider och access till anläggningarna, det vill säga en kommun med förhållandevis lågt antal invånare i målgruppen får generellt låga jämförelsetal, till exempel Solna. Kommuner med ungefär lika stor grupp unga mellan 7–20 år som Nacka är Tyresö och Huddinge.

I jämförelse mellan nio kommuner kan noteras att:

- Nacka kommer på sjunde plats gällande bokningsbar fotbollsytta
- Nacka kommer på sätteplats gällande sporthallar och simbanor
- Nacka kommer på tredje plats gällande ishallar
- Nacka kommer på femte plats utifrån kostnad per invånare för fritidsanläggningar
- Solna kommun har störst kapacitet och Stockholm lägst kapacitet.

Bilaga 18. Invånare 7–20 år per idrottsanläggning – jämförelsekommuner

Bilaga 19. Kostnad per invånare fritidsverksamhet 2017

7. POLITISKA STYRDOKUMENT

7.1. Mål och budget 2019–2021

I takt med att kommunen växer behöver även utbudet av idrottsanläggningar utvecklas. I kommunfullmäktiges beslutade mål och budget finns en inriktning för hur utbudet ska planeras.

- Det ska finnas välskötta och lättillgängliga fritidsanläggningar i Nacka.
- Anläggningar och lokaler för idrott och fritid ska i möjligaste mån både finnas nära bostaden och i anslutning till skolor.
- Fritidsutbudet ska vara brett och varierat och stimulera till ökad fysisk aktivitet och god hälsa.
- Barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättningar ska prioriteras.
- Kommunen ska underlätta för elitsatsningar på seniornivå.
- Lokala sportcentrum ger barn och unga möjlighet att idrotta i sitt närområde.
- Kommunen ska verka för ett brett deltagande, ökad tillgänglighet och jämställdhet.
- Befintliga och nya anläggningar måste utvecklas så att de kan nyttjas så flexibelt, resurseffektivt och klimatsmart som möjligt.
- Genom att planera anläggningar nära varandra får man flera synergieffekter som samordning av skötsel och drift.

<https://www.nacka.se/4adc89/globalassets/kommun-politik/dokument/ekonomi-statistik/budget/mal-och-budget-2019-2021.pdf>

7.2. Hållbar framtid i Nacka – Översiktsplan för Nacka kommun

I kommunfullmäktiges Översiktsplan finns idrottsanläggningar omnämnda i flera sammanhang. Under rubriken Ett hållbart Nacka är följande mål formulerade:

- Förändringar i den byggda miljön bör innebära förbättringar: estetiskt, funktionellt och socialt samt leda till mer hälsosamma och trygga miljöer.
- Nya bostäder och arbetsplatser av större omfattning samt skolor, förskolor och idrottsanläggningar ska ha god kollektivtrafikförsörjning.
- De samlade kulturvärdena ska bevaras, förvaltas och utvecklas.
- Energianvändningen och utsläppen av växthusgaser i bebyggelsesektorn ska minskas i enlighet med målen i den regionala utvecklingsplanen (RUFSS).

Under rubriken Folkhälsan i fokus/Tillgång till ett rikt och varierat utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter framgår bland annat att

- det behövs platser, anläggningar och lokaler av olika slag som erbjuder ett brett och varierat utbud av möjligheter till idrott, rekreation, kreativt skapande, möten och socialt umgänge på fritiden.
- viktiga utmaningar är hur befintliga anläggningar och idrottsplatser kan vidareutvecklas, effektiviseras samt förbättras och integreras i takt med att kommunen växer och får en mer stadslik eller tätortspräglad karaktär.

- fritidsutbudet är lättillgängligt. Några viktiga faktorer som påverkar upplevelsen av detta är avstånd mellan fritidsanläggningar, hemmet och skolan samt välutvecklade allmänna kommunikationer.

Under rubriken Idrott och fritid uttrycks att:

- centrumnära anläggningar med möjlighet till synergieffekter och närhet till kollektivtrafik bör prioriteras
- cirka 10 000 invånare genererar en större fritidsgård/verksamhetsplats, idrottsanläggning, fotbollsplan med mera. Behovet är större i mer tätbebyggda och socioekonomiskt svaga områden
- behoven för befintlig fritids- och idrottsverksamhet, till exempel ökad användning av befintliga anläggningar, ska belysas vid planläggning. Verksamheter och idrottsområden bör inte bara bevaras, utan även utvecklas
- de fysiska förutsättningarna för ett bra utbud av fritids- och idrottsverksamhet bör tillgodoses vid ny exploatering och förtätning genom att tillräckligt med mark avsätts för anläggningar och övriga verksamheter. Närhet till kollektivtrafik är viktigt
- vid planläggning ska möjligheten till förbättringar i den befintliga strukturen och ökad integrering av idrotts- och fritidsverksamhet studeras
- behov av ytor för egenorganiserade aktiviteter som utegym och näridrottsplatser samt motionsspår bör tillgodoses. Allas behov och intressen ska beaktas oavsett ålder, kön, bakgrund och rörelseförmåga
- den öppna fritidsverksamheten, som fritidsgårdar och ungdomskaféer, är angelägen och bör utvecklas.

<https://www.nacka.se/49ec60/globalassets/kommun-politik/dokument/programplaner/oversiktsplan-for-nacka-kommun-laguplost.pdf>

7.3. Fritidsstrategi

Fritidsstrategin pekar ut fyra strategiska inriktningar som kommunen som helhet ska samverka kring på ett övergripande och utvecklingsinriktat sätt. Perspektivet är långsiktigt och siktar mot 2030.

- 1. Attraktivt** – för ett idrotts- och fritidsutbud som är attraktivt för Nackabor och besökare samt med en mångfald av aktiviteter.
- 2. Tillgängligt** – för ett idrotts- och fritidsutbud som ska vara tillgängligt för alla, både geografiskt i hela kommunen och där hänsyn tas till människors olika förutsättningar.
- 3. Delaktighet** – för ett idrotts- och fritidsutbud som nackaborna och olika aktörer har möjlighet att vara delaktiga i att utveckla. Med barn och unga i fokus, för goda uppväxtvillkor och med möjligheter till personlig utveckling för alla.
- 4. Hållbarhet** – för ett idrotts- och fritidsutbud som bidrar till ett hållbart Nacka.

https://www.nacka.se/49d004/globalassets/uppleva-gora/dokument/medarbetarinfo/2015_fritidsstrategi.pdf

7.4. Fritidsnämndens Kapacitetsrapport 2016, Närhetsprincipen

I Fritidsnämndens Kapacitetsutredning 2016, antagen 29 september 2016 (FRN/2016/102) finns en beskrivande text om hur olika politiska beslut om tillgänglighet till fritidsanläggningar kan tolkas.

Under rubriken Avstånd till anläggningar och närhetsprincipen uttrycks att:

”Tillgänglighet handlar bland annat om att de ska vara enkelt att hitta till olika idrotts- och fritidsanläggningar, att de är öppna när allmänheten vill besöka dem, att det ska vara lätt att ta sig dit med allmänna kommunikationer och att man ska uppleva att man är välkommen till anläggningen eller verksamheten när man besöker den. Därför är det viktigt var olika anläggningar placeras och hur entréer utformas och placeras.

Dagligen görs många resor till och från olika fritidsaktiviteter. För att minimera klimatpåverkan är det viktigt att de vanligaste idrotts- och fritidsanläggningar finns i närområdet, helst inom gång- och cykelavstånd från bostad eller skola.

I politiska beslut kan man utläsa att för yngre barns fritidsaktiviteter ska närhetsprincip tillämpas. Närhetsprincipen nämns i flera politiskt beslutade dokument, till exempel kommunens principer för fördelning av tider mellan olika aktiviteter och grupper i idrottsanläggningar.

Närhetsprincipen utgår från följande:

- För barn upp till 11 år ska fritidsaktiviteten finnas att tillgå i största möjliga mån max 3 kilometer från bostaden, i anslutning till skola eller närområde/bostaden. När föräldrar kan svara för resan, vilket ofta sker i denna ålder, så kan aktiviteten äga rum längre bort från bostad eller skola, samma gäller för aktiviteter som har en begränsad deltagargrupp.
- För åldersgruppen 12-14 år ska det vara möjligt att ta sig på egen hand till fritidsaktiviteter med kollektivtrafik utan byten, med en resa om maximalt 20 minuter, högst 5 kilometer från bostaden
- Från 15 år är det möjligt att resa längre och även byta färdmedel, dock är det önskvärt att resan till aktivitetsplatsen inte tar längre tid än 30 minuter, högst 8 kilometer från bostaden
- Bedömningen är att unga med smalare intressen som lockar färre deltagare är mer benägna att resa till sina anläggningar. Eftersom dessa kan ha ett större upptagningsområde är det önskvärt med mer centralt placerade anläggningar för dessa intressen. Bedömningen är vidare att socioekonomiskt svaga grupper har mindre möjligheter att resa till sina aktiviteter.”

[https://handlingar.nacka.se/Filhanterare/MOSS_frn.asp?url=https://handlingar.nacka.se/handlingar/fritidsnamnden//2016/2016-09-29/09_behov_av_oked_kapacitet_av_anlaggningar_fritid&path=\\nko-p-cenapp01\infobank\\$\handlingar\fritidsnamnden\2016\2016-09-29\09_behov_av_oked_kapacitet_av_anlaggningar_fritid](https://handlingar.nacka.se/Filhanterare/MOSS_frn.asp?url=https://handlingar.nacka.se/handlingar/fritidsnamnden//2016/2016-09-29/09_behov_av_oked_kapacitet_av_anlaggningar_fritid&path=\\nko-p-cenapp01\infobank$\handlingar\fritidsnamnden\2016\2016-09-29\09_behov_av_oked_kapacitet_av_anlaggningar_fritid)